

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponentka*

Autor/ka práce: Tadeáš Michalik

Název práce: Programovatelní nelidští aktéři – analýza sociotechnické imaginace geeků

Vedoucí práce: Mgr. Palo Fabuš

Oponent/tka: PhDr. Marie Dlouhá

Navržené hodnocení: 1

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Celá práce je dobře strukturovaná (trochu úsměvné je, že sám autor je dostatečně sebevědomý, když na straně 19¹ uvádí, že „práce je logicky uspořádaná“), výzkumná otázka je položena jasně, podložena relevantní literaturou.

Jedinou výhradou ohledně strukturace práce je to, že v teoretickém úvodu autor věnuje poměrně hodně prostoru popisu Ricoeurových mimesis (strana 15–16), které, jak sám uvádí, využívá k „odlišení různých analytických rovin v rámci imaginace“, což ale v závěru příliš nereflektuje. Otázkou je, jestli to, čemu se autor ve výzkumu přiblížil, je opravdu Mimesis 1 (tedy, jak uvádí „analýza aktérova světa“ (strana 15)). Neobsahují internetové komunikace geeků, které v rámci svého výzkumu analyzoval, spíše „konfigurativní výkony aktérů“ (strana 15), tedy Mimesis 2? A autorova analýza pak spíše Mimesis 3, tedy refigurací?

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autor využívá především cizojazyčných textů, které vhodně volí jako teoretický základ i jako analytický rámec pro svůj výzkum. Je vidět, že teoretickým zdrojům rozumí a adekvátně je využívá. Oceňuji především to, že autor čerpá z literatury nejen při koncepci analytického rámce, ale že za pomoci teoretických zdrojů (konkrétně Ricoeurovy trojí mimesis) reflektuje to, co vlastně mohou data vypovídat, tj. že nebere pozorované diskuse deterministicky jako reprodukovanou pravdu, ale že se zamýšlí nad tím, jak aktéři konstruují svoje představy a jak je znovu reprodukují. Současný výzkum online prostředí (mezi mnohými můžeme jmenovat například Christinu Hine) upozorňuje na to, že počátky výzkumu komunit, které braly online a offline svět jako dvě oddělené entity, které je třeba jako takové zkoumat, je překonaný. Stále více autorů upozorňuje na to, že se jednotlivé prvky online a offline světa prolínají (v oblasti virtuální etnografie je to např. Hine [2008], Domínguez et al. [2007], Garcia et al. [2009] a další). Autor tuto skutečnost reflektuje pouze okrajově, spíše v konceptech, než v teoretických zdrojích.

---

¹ Citace v posudku uvádím podle číslování stran, které je v elektronické verzi práce Tadeáše Michalika a které je odlišné od verze tištěné.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Popis výběru metody je v rámci BP proveden poměrně jasně, jako přednost vidím především to, že autor reflektuje i svoji pozici jako výzkumníka a zamýšlí se nad etikou výzkumu. V popisu metody mi není příliš jasné, co se skrývá pod větou „Poté, co jsem si diskuse přečetl a vyhodnotil je jako relevantní pro svůj výzkum...“ (strana 19). Dle jakého klíče autor vyhodnocoval relevantnost pasáží?

Diskutovat by se daly i některé metodologické kroky (i když to považuji nad rámec BP) – Jak je to s veřejným a soukromým na internetu? Opravdu lze považovat vše, co někdo na internetu napíše, za veřejné? Nechtělo by to vzít v potaz perspektivu samotných aktérů, kteří mohou mít hranice jinak vymezené? Opravdu závisí pouze na výzkumníkově citlivosti? A dále: Nejsou přezdívky geeků, které autor neuvádí z důvodů anonymity, důležitým prvkem při tvorbě jejich identity, neovlivňují jejich interakce a tedy i jejich sociální imaginaci? (všechny tyto otázky byly diskutovány v rámci jiných teoretických zdrojů; k důležitosti přezdívek např. viz Buchanan a Ess [2008], na dvojakost veřejného a soukromého poukazuje Marie Bakardjieva a Andrew Feenberg [2000], opět Buchanan a Ess [2008] nebo Rebecca Eynon, Jenny Fry a Ralph Schroeder [2008]).

Jak již bylo řečeno v oddíle týkajícím se literatury, současný výzkum upozorňuje na prolínání prvků online a offline každodennosti. Častým doporučením výzkumníků, kteří pracují s oblastí virtuální komunikace a interakce, je pak propojovat prvky digitální a fyzického výzkumu [např. Murthy 2008]. Jak se autor vyrovnává s tímto faktem, když volí pouze „digitální“ formu – online pozorování?

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Argumentační linie je jasná, argumenty jsou podpořeny teoretickými zdroji a konkrétními daty a jasně vedou k závěrům.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano. Navíc, jak již bylo zmíněno, autor v textu věnuje pozornost nejen reflexi svojí osoby jako možnému ovlivňujícímu faktoru při sběru dat, ale také jako subjektu, který utváří skutečnost tím, že interpretuje a analyzuje data. Pozice autora v textu je tedy jasně vymezená.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Bakalářská práce Tadeáše Michalíka je psaná velmi fundovaným stylem, je vidět, že se autor v tématu orientuje, chápe teoretické koncepty, se kterými pracuje, a dokáže je analyticky použít. Jazyk je kultivovaný, bohužel po gramatické stránce má práce mnoho nedostatků. Kdyby se jednalo o výjimečné případy, nepovažovala bych to za nutné zmínit, ale překlepů a gramatických chyb je v práci opravdu mnoho. Autor například téměř nikdy nepoužívá čárku za větou vloženou: např. „artefaktům, které vytvářejí a v jakém“ (strana 25). Interpunkce obecně není jeho silnou parketou („technologie se kterými pracují“ (strana 25)). Z gramatických chyb a častých překlepů bych jmenovala například „Tyto zjištění“ (strana 25), „viz.“ (strana 14), „z povzdálí“ (strana 15), „hovoří o tom“ (strana 19), „nástrojů vece“ (strana 22), „konkrétně“, „Brunclík“ (obojí strana 12), používání různých zápisů téhož slova „GitHub“ a „Github“ (obojí strana 13) a další. Nejvíce bijící do očí je neustálé opakování chybného slova „zúčastnit“, které autor v různých formách použil nejméně 7 krát (strana 15, 16, 17 atd.), takže se jistě nejedná o překlep. Na gramatické nedostatky upozorňuji především proto, že čtenáři znemožňují se plně soustředit na text, který je sám o sobě velmi zajímavý.

Jisté nedostatky se objevují i v rámci citací – ocenila bych například, kdyby u doslovných citací autor důsledně uváděl stranu, na které se citovaná pasáž nachází (chybí např. na straně 25 u citátu Charlese Taylora). Zároveň bych ráda upozornila, že pokud se cituje část knihy, nebo kapitola v knize, je potřeba tuto kapitolu uvést v literatuře zvlášť, nestačí citovat celé dílo. Konkrétně mluvím o citacích [Thomsen, Straubhaar et al. in Bealieu: 154] a [Paccagnella in Bealieu: 146] (obojí strana 17) – v literatuře je citované pouze dílo Beaulieuho. V textu jsou také zmiňována některá díla, chybí však citace a odkaz v literatuře (např. „práce Alexeje Leontieva“ (strana 8) „Moorův zákon o multiplikaci početního výkonu“ (strana 10) a další).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Jednou ze zvláštností práce Tadeáše Michalíka je to, že v elektronické podobě v SIS je nahraná práce s jiným stránkováním, než má pak v tištěné podobě. Upozorňuji na to především proto, že tištěná podoba má přesně 30 stran (bez abstraktu a příloh), což je spodní hranice rozsahu, který je pro BP akceptovatelný. Elektronická verze má však pouze 28 stran, což nutnou hranici nespĺňuje. Protože však tuto práci považuji za kvalitní, nevyvozují z toho při hodnocení žádné důsledky.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Viz otázky zmiňované u jednotlivých bodů.

Literatura použitá v posudku, která může být inspirací i pro autora BP

Bakardjiewa, Maria, Andrew Feenberg. „Involving the virtual subject.“ *Ethics and Information Technology* 2 (4): 233–240.

Buchanan, Elizabeth, A., Charles Ess. 2008. „Internet research ethics: The field and its critical issues.“ Pp. 273–292 in Kenneth E. Himma, Herman T. Tavani (Eds.) *The handbook of information and computer ethics*. New Jersey: Wiley-Interscience.

Domínguez, Daniel, Anne Beaulieu, Adolfo Estalella, Edgar Gómez, Bernt Schnettler, Rosie Read (Eds). 2007. „Virtual ethnography.“ *Forum: Qualitative Social Research* [online] 8 (3) [cit. 1. 09. 2012]. Dostupné z: <nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0703E19>.

Eynon, Rebecca, Jenny Fry, Ralph Schroeder. 2008. „The ethics of internet research.“ Pp. 23–42 in Fielding, Nigel G., Raymond M. Lee, Grant Blank (Eds.) *The SAGE handbook of online research methods*. London: SAGE Publications Limited.

Garcia, Angela Cora, Alecea I. Standlee, Jennifer Bechkoff, Yan Cui. 2009. „Ethnographic Approaches to the Internet and Computer Mediated Communication.“ *Journal of Contemporary Ethnography* 38 (1): 52–84.

Hine, Christine. 2008. „Virtual ethnography: Modes, Varieties, Affordances.“ Pp. 257–270 in Nigel Fielding, Raymond M. Lee, Grant Blank (Eds.). *The handbook of online research methods*. London: SAGE Publications.

Murthy Dhiraj. 2008. „Digital ethnography: an examination of the use of new technologies for social research.“ *Sociology* 42 (5): 837–855.

Celkové hodnocení práce:

Celkově považuji práci Tadeáše Michalika za kvalitní především díky erudované formě, kterou je napsána a díky adekvátně zvoleným teoretickým zdrojům, které využil pro analýzu. Připomínky uvedené v rámci posudku jsou – až na výtku týkající se gramatických chyb – nad rámec bakalářské práce a doporučuji je k diskusi při obhajobě práce. Práci z výše uvedených důvodů hodnotím známkou výborně.

Datum: 2. 6. 2013

Podpis: